

GÜN BASIN AJANSI

HABER BÜLTENİ

İÇİNDEKİLER

- İşçi ücretleri ve grevde geçen 18 milyon işçisi.
- 5 yılda 934.739 işkazasında 5.235 kişi öldü.
- Son 1.5 ay içinde siyasal nedenli olaylarda 539 kişi öldürüldü.
- Tıp - Hukuk Kurultayı'ndan bir kesit.
- Latin Amerika'da temel insan hak ve özgürlükleri.
- Strauss'un toplantısı protesto edildi.

GÜN BASIN AJANSI / HABER BÜLTENİ / SAYI: 1 / 24 HAZİRAN 1980
Sahibi ve Sorumlu Yazışmaları Md. Simin NUHOĞLU - Yıllık Abone Bedeli:
2.500 TL. - Yazışma Adresi: Yeşil Tulumba Sokak 12/3 Aksaray - İSTANBUL

YURT HABERLERİ... YURT HABERLERİ... YURT HABERLERİ...

İŞÇİ ÜCRETLERİ VE GREVDE GEÇEN 13 MİLYON İŞGÜNÜ

GÜN BASIN AJANSI

13T 24(CBA)
Asoo

Grev sayısında her yıl artış görülmektedir. Son on yılda 13 milyon, 421 bin 336 işgünü grevlerde geçti. Bu grevlere 301.531 işçi katıldı. Grev sayısında 1980'e girilirken yükselme görüldü. Aynı yıllarda işçi ücretlerindeki düşme oranı da giderek büyüdü. Örneğin 1971 yılında % 5.1 oranında olan net ücret düşüşü 1978'de % 13.5, 1979'da % 11.2 oldu. Son on yılda gerçek işçi ücretlerinde % 46 oranında düşme oldu. Oysa aynı yıllarda milli gelir artışında ve sanayi kesimindeki gelir artışında yükselme oldu. Bu söylediklerimizi tablolardan daha iyi görebiliriz.

<u>Yıllar</u>	<u>Grev Sayısı</u>	<u>Katılan İşçi</u>	<u>Grevde Geçen İşgünü</u>
1969	32	-	-
1970	111	-	-
1971	97	20.016	295.950
1972	14	7.153	147.535
1973	22	12.234	479.857
1974	45	21.046	470.088
1975	90	25.389	1.102.682
1976	105	32.899	1.768.201
1977	167	56.886	5.778.205
1978	184	27.208	1.624.105
1979	135	44.868	3.241.350
1980 (ilk 5 ay)	383	53.774	3.513.313

1971-1978 yıllarında ortalama ücret artışı ve sigortalı işçi sayısındaki değişimler ise şöyledir:

<u>Yıllar</u>	<u>Sigortalı işçi sayısı</u>	<u>Günlük ortalama ücret</u>
1971	1.404.816	39.32
1972	1.525.012	43.88
1973	1.649.079	54.41
1974	1.799.998	63.26
1975	1.823.338	85.55
1976	2.017.375	115.30
1977	2.191.251	146.53

<u>Yıllar</u>	<u>Sigortalı işçi sayısı</u>	<u>Günlük Ortalama Ücret</u>
1978	2.206.056	211.08

Gerçek ücret artışı 1970'de % 0.8, 1971'de % 5.1, 1972'de % 1.4, 1973'de % 3.9, 1978'de % 13.5 ve 1979'da % 11.2 olurken, milli gelir artışında 1970'de % 5.6, 1971'de % 10.7, 1972'de % 7.1 ve 1973'de % 6.4 artış görüldü. Sanayi kesimindeki gelir artışında ise yıllara göre bu rakamlar % 2.1, % 10.4, % 11.3 ve % 9.1'dir.

Genel olarak milli gelirde ve işçilerin yoğun olarak çalıştıkları sanayi kesimindeki gelirde artış olurken, işçi ücretlerinin düşmesi, bu gelir artışının, belirli kesimlerin elinde toplandığını işaret etmektedir.

İşçi grevlerindeki sayının artması ve işçilerin daha fazla sayıdaki işyerinde greve gitmesi, patronların greve karşı lokavt ilan etmesini de beraberinde getirmiştir. Örneğin, çelişki ve çatışmaların şiddetlendiği dönemlerdeki lokavt sayısında açık bir artış görülmüştür.

1969'da yalnızca 1 lokavt ilan edilirken, bu sayı 1970'de 4'e, 1971'de 2'ye, 1972'de 32'ye çıkmıştır. Yine grevlerin yaygınlaşması karşısında grev ertelemeler de artmıştır. Yalnızca AP hükümeti döneminde 29 grev Bakanlar Kurulu kararı ile ertelenmiştir.

5 YILDA 934.739 İŞKAZASINDA 5.235 KİŞİ ÖLDÜ

Her yıl yüzlerce işçi, iş kazaları sonucunda ölenlerin sayısı giderek yükselmektedir. Tabloda görüldüğü gibi kazalarda sakat kalanların sayısında da artış olmaktadır.

<u>Yıllar:</u>	<u>İşkazası:</u>	<u>Meslek Hastalığı</u>	<u>Sürekli iş görmezlik</u>	<u>Ölüm</u>
1974	166.551	22	591	322
1975	182.641	309	2833	1067
1976	197.041	683	3405	1213
1977	201.868	392	3384	1400
1978	195.665	652	3250	1223
5 Yıllık TOPLAM	934.739	2058	13463	5235

SON 1.5 AY İÇİNDE SİYASAL NEDENLİ OLAYLARDA 539 KİŞİ ÖLDÜRÜLDÜ

GÜN BASIN AJANSI

Mayıs ayı Türkiye'de siyasal içerikli cinayetlerin giderek arttığı bir ay oldu. Günlük ortalama ölü sayısı 9'a çıktı. Ev baskınları, kahve ve yolcu taşıyan araçların taranması, kurguna dizme olaylarında 275 kişi öldü, 436 kişi de yaralandı.

Açıklamalara göre, Mayıs ayı içinde öldürülenlerden 40'ı sağ görüşlü, 8'i polis, 1'i bekçi, 6'sı jandarma, 220'si ise sol görüşlü ve halktan kişilerdir. Öldürülenlerden mesleği saptanabilenler şunlardır: 25 öğrenci, 17 işçi, 17 esnaf, 12 öğretmen, 3 polis, 6 jandarma, 6 şöför, 6 kahveci, 1 bekçi, 1 sendikacı, 1 mühendis, 1 basın mensubu, 5 çırak, 2 gardiyan, 2 avukat, 2 kuyumcu ve 12 çeşitli partilere mensup politikacı.

Rakamlardan da görülebileceği gibi, Mayıs ayındaki günlük ölüm ortalaması, son bir yılda öldürülenlerin ortalamasından bir hayli yüksektir. Son bir yıldaki siyasal nedenli öldürme sayısı 1368 ve günlük ortalama 4 civarında iken, yalnızca Mayıs ayı ortalaması 9'u bulmuştur.

Siyasi nedenli öldürme olaylarının sayısındaki artış Haziran ayının ilk yarısında daha da hızlandı. Mayıs ayı içinde öldürülenlerin günlük ortalaması 9 iken, bu sayı Haziran'ın ilk 15 gününde 11'e fırladı.

Basına yansıdığı kadarıyla ve açıklamalara göre öldürülen 164 kişiden 124'ü sol görüşlü ve halktan insanlar, 29'u sağ görüşlü, 11'i de bekçi, polis ve jandarmadır. Öldürülenlerin içinde 12 Haziran akşamı İzmir İnciraltı Yurtları'nda öldürülen 6 öğrenci, "dur" uyarısına uymadığı için öldürülen Belçikalı turist Oliver Shackoord, yine "dur" uyarısına uymadığı için öldürülen Memduh Gökdoğan ile İstanbul'da polis tarafından öldürülen minibüs şöförü ve Gülseren Kazancı adlı kız da bulunmaktadır. Yine polis tarafından öldürüldüğü basında açıklanan iki bekçi ile arkadaşları tarafından öldürülen bir jandarma da 11 sayısı içindedir.

TIP-HUKUK KURULTAYI'NDAN BİR KESİT:

"SAĞLIKLI OLMA HAKKI SERMAYENİN KAR ALANINA TESLİM EDİLECEK"

GÜN BASIN AJANSI

25-27 Mayıs arasında İstanbul'da yapılan Tıp-Hukuk Kurultayı'na bir bildiri sunan Cerrahpaşa Tıp Fakültesi 2. Sınıf öğrencisi Selim Eren-

türk, "Bir Vakıf" adlı araştırmasında, vakıf gerçeğini gözler önüne serdi.

Erentürk bildirisinde Bakırköy Akıl Hastanesi'nin Sultan Reşat zamanında kışla olarak inşa edildiğini, 1926'da ise hastaneye çevrildiğini ve 54 yıldır hiçbir şey yapılmadığını, hiçbir şeyin değişmediğini belirttikten sonra şöyle devam etti:

"Dr. Yıldırım Aktuna'nın hayırsever halkımızı yardıma çağırmasından sonra çeşitli bankalarda hesaplar açıldı ve hayırsever halkımızın para yardımları bankalarda birikmeye başladı. Kısa zamanda yardımlar 30 milyon liraya ulaştı. Bu sırada 23 Mart 1980 tarihli günlük bir gazetede Dr. Yıldırım Aktuna'nın toplanan bağışların kurulacak bir vakıf tarafından işletileceğini açıkladığını öğrendik. Kurulacak olan vakıf özel sektöre dayalı olacaktı ve 4 bin akıl hastasının bulunduğu Bakırköy Akıl Hastanesi'nde yeni ekler yapılan, bölümler kurma, hastaların ve personelin her türlü eksikliğini giderme, kısacası ekonomik olarak hastanenin yönetimi ve geleceği bu vakfın eline bırakılacaktı. Ayrıca bildiride "Bu girişimin sağlık alanında özel sektörün kâr üstüne kâr yapabileceği genel sağlık sigortası uygulaması ile aynı günlere rast gelmesinin düşündürücü olduğu" belirtiliyor.

VAKIF YÖNETİMİ KİMLERDEN OLUŞUYOR?

Vakıf Yönetim Kurulu, Başkan Necdet Ayaz (İst. Valisi), Başkan Vekili Aytekin Kotil (İst. Belediye Başkanı), Genel Sekreter Dr. Yıldırım Aktuna, Muhasip Üye Kahraman Babçum (Milliyet spor yazarı)'dan oluşmaktadır. Yönetim Kurulu üyeleri ise Tercüman gazetesini sahibi ve işadamı Kemal Ilıcak, Hukuk Müşaviri Burhan Güngör, Ord. Prof. Fahrettin Kerim Gökay, işadamı Selahattin Beyazıt, işadamı Zühtü Şenyuva, Sabancı Holding Basın Müşaviri Babür Ardahan, sinema oyuncusu Türkan Şoray, reklam ve pazarlama koordinatörü Çetin Yapıcı ve işveren sendikaları genel başkanı Ali Koçman'dır.

Yönetim Kurulu'nda sermaye sınıfının en has temsilcilerinin bulunmasına karşın, yapılan bağışların vakıfa devrinde noter masrafı olarak kullanılan 200.000 TL halkın yaptığı bağışlardan verilmiş durumda diyen Ertürk şöyle devam etti:

"Şu an ise vakfın sermayesi 51 milyon liraya yaklaşmıştır ve halen para çeşitli bankalarda bloke edilmiş durumdadır. Hastaların durumları aynı,

sorunlar çözülmemiş, personel yetersizdir, diyen Ertürk, bildirisi-
nin devamında şöyle dedi: "Hastanede yapılan bağışların özel teşebbüs
ağırlıklı vakfa devredilmesi ve bağışları kullanmada bu vakfın yetkili
kılınması Bakırköy Akıl Hastanesi'nde özellikle devletin sorumlu olma-
sı gerekli olduğu bir hastanede iki başlı yönetimi gündeme getirdi"

Konuya ilişkin olarak daha sonra şu görüşlere yer verildi:

Vakıf sermayesini 500-600 milyon liraya çıkartmayı planlamış durumda
ve vakıf adına yapılan yatırımlardan vergi kaçakçılığı yapılması ön-
lenemeyecek durumdadır. Artık sermaye daha kârlı alanlar aramaktadır.
Bakırköy Akıl Hastanesi'nde Vakıf adı altında cınanan bu cına serma-
yenin uzun vadeli hesaplarının bir ürünü olarak bakılmalıdır. Sağlık
alanının özel teşebbüse devri hesaplarını SSYB'nin tüm hekimlerin
ancak 20.3'ünü istihdam edebilmesi koruyucu hekimlik yerine tedavi
edici hekimliği ön plana alması, tam süre yasasını yozlaştırması ve
bunu bir baskı aracına dönüştürmesi genel sağlık sigortasını gündeme
getirmesi desteklemektedir.

Bakırköy Akıl Hastanesi'nde cınanan bu cın kademeli olarak diğer sağ-
lık kuruluşlarının gündemine de girebilir. Ve insanın en doğal hakkı
sağlıklı olma hakkı sermayenin kâr alanına teslim edilecektir.

Kurultay'da aynı konuya ilişkin olarak serbest bildiri sunan Dr. Hay-
dar Dümen ise, Bakırköy Akıl Hastanesi için toplanan bağışlara değinen
ve 3 Mayıs 1980 günü Cumhuriyet gazetesinde yayınlanan bir makale-
sinden dolayı aynı gün tel emriyle Anadolu'ya atandığını açıkladı.
Dr. Haydar Dümen Vakıf'ı eleştirdi ve şimdi de vakıfa ayda 100.000 TL
maaşlı bir yöneticinin arandığını bildirdi.

DÜNYA HABERLERİ... DÜNYA HABERLERİ... DÜNYA HABERLERİ...

LATİN AMERİKA'DA TEMEL İNSAN HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİ!

(Uluslararası Af Örgütü 1979 Raporu'ndan - Özet)

GÜN BASIN AJANSI

Çok sayıda tutuklama ve işkence, siyasal nedenlerden kaybolanlar, uzun süre mahkeme önüne çıkarılmaksızın tutuklu bulunanlar, siyasal katliamlar ve ölüm cezası -tüm bunlar Latin Amerika'da sık sık rastlanan olaylar arasındadır.

Çok sayıda ülkede temel insan haklarının çiğnenmesi olağanüstü yasalar çıkarılarak daha da kolaylaştırılıyor. Bu yasalar esas olarak siyasal baskıyı meşrulaştırmaya ve otoriter rejimlerin iktidarlarını sürdürmelerine hizmet ediyor.

KOLOMBİYA'da, 1948'de ilan edilen sıkıyönetim kısa aralıklar dışında hâlâ sürmektedir. Eylül 1973'de çıkarılan yeni güvenlik yasaları ile siyasal tutukluların savunma hakları ortadan kaldırıldı, askeri mahkemelerin yetkileri genişletildi vb.

BREZİLYA'da, 1964'deki askeri darbeden sonra hükümete sınırsız yetki tanındı, siyasal tutuklular üzerindeki yoğun baskılar yasallaştırıldı ve yeni çıkarılan bir yasa ile Kongre'nin onayına başvurulmaksızın Başkan'a sıkıyönetimi ilan etme yetkisi verildi.

ARJANTİN'de 1974 yılından bu yana sıkıyönetim vardır. Sıkıyönetim hükümete binlerce insanı mahkeme önüne çıkarmaksızın aylarca ve hatta yıllarca gözaltında bulundurma yetkisini veriyor.

Bugün, herhangi bir tutuklama nedeni gösterilmeksizin Başbakan tarafından imzalanan bir kararname üzerine tutuklananların sayısı 3000-4000'dir. Bu tutukluların çoğu iki-üç yıldır, hatta bazıları dört yıldır gözaltında bulunuyorlar. Hükümet siyasi tutukluların varlığını reddediyor. Resmi kaynaklara göre ülkede "adi suçlardan" hükümlü 2700 kişi vardır.

ŞİLİ'de 1973'de ilan edilen sıkıyönetim hâlâ sürmektedir. Bu ülkede çok sayıda tutuklama, tutuklu insanların kısa süreli kaybolması ve işkence günlük olaylar arasındadır. İşkence gören bir tutuklu şöyle anlatıyor: "7 Kasım, salı günü, saat 19.30'da sokak ortasında yürürken

tutuklandım... Adam sivil giysiler içindeydi ve eğer kaçma girişiminde bulunursam beni öldüreceğini söyledi... Beni sıkıca bileklerimden tuttu ve kendisiyle birlikte emniyete gitmeye zorladı. Bir odada beklettiler beni. Daha sonra gözlerimi bağladılar ve çeşitli siyasal faaliyetler hakkında bana sorular yönelttiler. Bildiri dağıtıp dağıtmadığımı sordular. Kendimden geçinceye kadar açık el avuçları ile kulaklarıma vurdular. Göğüslerimden ve cinsel organımdan elektrik verdiler"

EL SALVADOR'da Kasım 1977'den Şubat 1979'a kadar yürürlükte olan "Kamu düzeninin korunması" yasası sözde "terörizme" karşı mücadele adı altında çıkarılmıştı. Pratikte ise bu yasa siyasal partilerin ve sendikaların faaliyetlerine yönelikti.

URUGUAY: Bir tanık ifadesinde şöyle diyor: "Uruguay'da ordunun % 90'ı dolaylı ya da dolaysız olarak işkencelere katılıyor. Bugüne dek hiç kimse işkence yaptığından ötürü cezalandırılmadı. İşkence yöntemlerine başvurmaktan kaçınanlar tehdit ediliyor ve izleniyor. İşkence sonucu ölen tutuklular hakkında sahte raporlar düzenleniyor" Uluslararası Af Örgütü'nün tahminlerine göre Uruguay'da 2500-2800 arasında tutuklu vardır, yani her 1000 kişiden biri tutukludur. Ancak mahkeme kararı olmaksızın tutuklananlar, ifadesi alınanlar, işkence görenler ve sonra serbest bırakılanlar bu sayıya dahil değildir.

PARAGUAY'da General Alfred Strössner'in 25 yıllık iktidarı boyunca sıkıyönetim üç ayda bir düzenli olarak üç eyalette ve başkentte uzatıldı ve yalnızca seçim günlerinde kaldırıldı. Bu ülkede mahkeme önüne çıkarılmaksızın 19 yıl boyunca hapis yatan tutuklular vardır.

PERU'da askeri hükümet Anayasa'da yazılanların tersine, insan haklarını bir bir ortadan kaldırıyor ve grev çağrısında bulunan sendikacılar, köylüler ve diğerleri ile başa çıkabilmek için sıkıyönetim ilan ediyor. Ocak 1979'da planlanan bir genel grevi engellemek için yalnızca Lima kentinde 300 kişi tutuklandı.

Latin Amerika'da siyasal baskı yalnızca askeri hükümetlerin iktidarda oldukları ülkelerde değil, örneğin Meksika, Venezuela gibi ülkelerde de vardır. Bu ülkelerde silahlı güçler çok sayıda insanı tutukluyor, işkence ediyor ve katliamlar düzenliyorlar.

Latin Amerika'da siyasal nedenlerden dolayı "kaybolma" yaygın bir olaydır. 1960'dan sonra özellikle Arjantin, Şili ve Guatemala'da çok sayıda insan sistenli olarak kayboldu.

Şili'de 1973-1977 yılları arasında ölen Başkan Allende'yi destekleyen siyasal partilerin 1500 taraftarı kayboldu.

Guatemala'da 1960 yılından bu yana kaybolanların sayısı 20.000'i aşıyor. Bu ülkede yalnızca 1978 yılında kimliği tespit edilemeyen 770 ceset bulundu.

KAYIPLAR

Arjantin'de son 3 yıl içinde günde ortalama 3-10 kişi kayboluyor. Bu ülkede Mayıs 1978'de 2500 kişinin, Kasım 1978'de ise 1542 kişinin adları bulunduğu bir kayıplar listesi açıklandı.

Meksika'da son altı yıl içinde 300'ü aşkın kişi kayboldu. 24 Ocak 1979'da Meksika Adalet Bakanı yaptığı basın toplantısında, resmi makamlarca bilinen 314 kayıptan 154'ünün polis ve ordu tarafından öldürüldüğünü, 89'unun gizlendiğini ve 58'inin "rakip gerilla grupları arasındaki mücadelede" öldürüldüğünü açıkladı.

Kaybolanlar 4 kategoride toplanıyor:

- 1.Kısa bir süre sonra (1-30 gün) serbest bırakılanlar. Resmi makamlar bu çeşit kısa süreli kaybolma için hiçbir sorumluluk üstlenmiyorlar.
- 2.Kısa bir süre için ortadan kaybolduktan sonra bir devlet hapisanesine gönderilenler.
- 3.Katledilip, daha sonra cesetleri bulunanlar.
- 4.Belirsiz bir süre için kaybolanlar ve ölü ya da gizli bir tutuklu kampında bulundukları tahmin edilenler.

Amerika'da ölüm cezası ise özellikle ABD, Jamayka, Dominik ve Trinidad ve Tobago gibi ülkelerde sorun teşkil ediyor. Bugün yalnızca Amerika Birleşik Devletleri'nde 500 kişi hakkında ölüm cezası verilmiştir.

STRAUSS'UN TOPLANTISI PROTESTO EDİLDİ

Almanya/GÜNDA

Batı Almanya'nın Mainz kentinde, Mayıs ayının 31'inde, Hitler'in yeni takipçisi Strauss bir toplantı yaptı. İnsan sayısından fazla polisin

bulunduğu toplantıda, polis olağanüstü önlemler aldı. Alman polisi toplantının yapılacağı salonun çevresinde tanklar ve panzerler yığdılar, yırtıcı köpekleri saldılar.

Strauss'un Mainz'de toplantı yapacağını duyan Alman, Türkiyeli ve diğer ülkelerin anti-faşistleri bir araya gelerek Strauss'un toplantısını protesto ettiler. Protesto gösterisine katılanların sayısı 5000'i aşındı.

Göstericiler, Strauss'un işçiler arasında din, ırk, mezhep ve milliyetçiliği körüklediğini, zenginlerin düzenini koruduğunu, tıpkı Hitler gibi insanları firmalara atıp kızartarak, evlere doldurup gazla zehirleyerek kitle katliamı tezgahlamaya çalıştığını söylediler.

Göstericiler Strauss'un kim olduğunu, nereden geldiğini, kime hizmet ettiğini açıklayan konuşmalar yaptılar. Anti-faşist marşların söylendiği gösteri sırasında, Strauss aleyhtarı afişleri yırtmaya kalkan Strauss'un yanlılarının provokasyonlarına karşın gösteri claysız sona erdi.